

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
КАФЕДРА «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЕСТРАДИ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О.М.

01 вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МАЙСТЕРНІСТЬ БЕК-ВОКАЛІСТА»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво естради»
Статус дисципліни	Вибіркова

Київ – 2023 р.

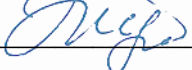
Робоча програма навчальної дисципліни «**Майстерність бек-вокаліста**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійних програм «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура»

Розробник:

Цапенко Н. – викладача кафедри «Музичне мистецтво естради»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р. ....

Завідувач кафедри **Карпенко-Боднарук Ж.Л.**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1, 2, 3	1, 2, 3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання – 1	II, III, IV, V	II, III, IV, V
	Лекційні:	
	Семинарські:	
Вид підсумкового контролю: фронтальне опитування, виконання індивідуальних завдань, розв'язання практичних ситуацій.	Практичні:	
	64	18
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік	Самостійна робота:	
	56	102

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни

- Сформувати високопрофесійних фахівців, здатних розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва;
- Виховати естетично розвинуту особистість;
- Підготувати студента до організації і здійснення бек-вокальної діяльності;
- Сприяти більш інтенсивному і свідомому засвоєнню профільюючих дисциплін освітньо-професійної програми.
- Виокремити ключові аспекти діяльності співаків;
- Окреслити специфіку вимог діяльності бек-вокалістів.

Завдання курсу:

- Виховання почуття відповідальності перед виконавськими партнерами, солістом,
- Виховання вимогливості до себе, виконавчої дисципліни;
- Формування виконавських технічних навиків при співі в групі бек-вокалу
- Прагнення до рівної сили звучання голосів та однакового тембрового забарвлення;
- Розвинути музичний смак та глибоке розуміння й трактування музичних творів різних естрадних стилів та жанрів
- Виховувати активну творчу позицію у вирішенні професійних завдань

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Майстерність бек-вокаліста» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК – загальні компетентності, СК – спеціальні компетентності

Компетентності	Шифр
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ЗК 2
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ЗК 4
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 8
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК 9
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ЗК 11
Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.	СК 1
Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності	СК 2
Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	СК 4
Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	СК 6
Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу	СК 9
Здатність оперувати професійною термінологією.	СК 11
Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	СК 13

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Майстерність бек-вокаліста» є опанування таких навчальних дисциплін:

ОК 8 Сольфеджіо

ОК 9 Теорія музики

ОК 15. (ОК 16 для звукорежисури) Історія світової естради.

ОК 16 (ОК 17 для звукорежисури) Історія української естради

ОК 23 (ОК 22 для звукорежисури) Спеціальний клас за видами;

ОК 20 (ОК 23 для звукорежисури) Основи диригування

ОК 21 (для музичного мистецтва естради) Майстерність актора;

ОК 28 (для музичного мистецтва естради) Виконавська інтерпретація

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни «Майстерність бек-вокаліста» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій	ПРН 8
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.	ПРН 11
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції.	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Майстерність бек-вокаліста»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій	ПРН 8
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.	ПРН 11
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції.	ПРН 14

Після опанування навчальної дисципліни «Майстерність бек-вокаліста» студенти повинні:

знати:

- стильові напрямки солістів
- виконавську інтерпретацію соліста
- музичну термінологію
- будову голосового апарату, основи співацького дихання, вокальний стрій
- стилі, жанри естрадного мистецтва
- принципи застосування засобів музичної виразності
- основи хореографії

вміти:

- Будувати підголоски стосовно мелодійної лінії.
- Читати нотний текст із листа.
- Створення контрапункту до мелодичної лінії, акордове заповнення.
- Обирати і застосовувати засобів музичної виразності
- Робити перехід з однієї манери виконавства в іншу
- Прикрасити пісню
- Темброво зливатись з солістом та бек-вокальною групою
- Бути комунікабельним

Володіти навичками soft skills:

- навички самоорганізації;
- презентаційні навички;
- здатність оволодівати сучасною інформацією;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Проходження курсів, тренінгів для самоосвіти.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

5.1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу під час проведення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять тощо. Поточний контроль реалізується у формі опитування, перевірки різноманітних індивідуальних завдань (рефератів тощо), контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом. До поточного контролю допускаються всі студенти.

Модульний (проміжний) контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу блоків змістових модулів, винесених на цей контрольний захід.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи студентів протягом семестру.

Диференційований залік. Студент вважається допущеним до семестрового диференційованого заліку, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом, та отримав позитивні оцінки за кожний змістовний модуль.

- Перевірка модульної роботи. Демонстрування знань з навчальної дисципліни.
- Колоквіум з тем робочої програми.

Контроль самостійної роботи. Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Завдання цього виду контролю спрямовані на:

- розвиток пізнавальних здібностей та творчої ініціативи студентів;
- виховання самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самоудосконалення та самореалізації;
- опанування студентами елементів методики наукових досліджень.

Основними формами контролю самостійної роботи є:

- виконання практичних завдань;
- письмові завдання (реферати, доповіді, есе);
- колоквіум.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (диференційований залік).

5.2. Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Семестровий диференційований залік

Семестровий диференційований залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної, самостійної роботи та визначається в балах (**від 0 до 30**). Семестровий залік виставляється за умови, що студент успішно виконав усі завдання, передбачені навчальною програмою.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- усне та письмове опитування;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно»,

«незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Розподіл балів, які отримують студенти

МОДУЛЬ 1								МОДУЛЬ 2							
T1	T2	T3	T4	ПР	СР	МК	ВСЬОГО	T5	T6	T7	T8	ПР	СР	МК	ВСЬОГО
10	10	10	10	10	10	40	100	10	10	10	10	10	10	40	100

МОДУЛЬ 3								МОДУЛЬ 4							
T1	T2	T3	T4	ПР	СР	МК	ВСЬОГО	T5	T6	T7	T8	ПР	СР	МК	ВСЬОГО
10	10	10	10	10	10	40	100	10	10	10	10	10	10	40	100

T1, T2 ... T16 – теми модулів

ПР – практична робота СР – самостійна робота

МК – модульний контроль знань (диференційований залік)

Оцінювання роботи студента за темами поточного контролю, практичної роботи студентів

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	9-10	виставляється, якщо студент активно працює протягом усього семінарського заняття, дає повні відповіді і показує глибоке оволодіння матеріалом, знання відповідної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, здатний робити самостійні узагальнення й висновки.
4	6-8	виставляється за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом семінарського заняття, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване, з посиланнями на відповідні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив аналітичні вміння, але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу.
3	3-5	виставляється в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного

		матеріалу та навчальної літератури, намагається аналізувати явища й факти, робити певні висновки. Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу.
2	0-2	виставляється в разі, коли студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Семестровий диференційований залік.

Вимоги до семестрового диференційованого заліку:

Зміст завдань модульного контролю знань студентів має на меті перевірити рівень підготовки з навчальної дисципліни «Майстерність бек-вокаліста», яка передбачає:

- Сформувати у студентів систему знань про основні етапи розвитку світової музики, її специфіку та закономірності.
- Ознайомити студентів з творчістю зарубіжних композиторів різних періодів історії музики.
- Дати студентам уявлення про загальний культурний розвиток, про окремі жанри і види музичної творчості композиторів.

Шкала оцінювання

Національна 5 – ти бальна шкала	бали за модульний контроль знань	Сума балів(R)	Шкала ECTS
5 (відмінно) Студент повністю оволодів теоретичним і практичним матеріалом дисципліни. Робить власні висновки, аналізує вивчений матеріал, самостійно оцінює явища, факти, виявляючи при цьому особисту позицію. Використовує додаткову літературу, періодику.	35 – 40	90-100	A
4 (добре) Студент володіє вивченим матеріалом на достатньому рівні. Аналізує матеріал, наводить власні приклади, але не завжди впевнено і точно. Самостійно готує практичні завдання, але має потребу в консультації викладача.	29 – 34	82-89	B
	20 – 28	74-81	C

3 (задовільно) Студент засвоїв менше половини навчального матеріалу, але виявляє знання і розуміння основних питань теми і здатен поверхово аналізувати вивчений матеріал та відтворювати практичні завдання з помилками. Плується в термінології.	13 – 19	64-73	D
	10 – 12	60-63	E
2 (незадовільно) Студент не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.	5 - 9	35-59	FX
	0 – 4	0-34	F

5.3. Оцінювання завдання самостійної роботи.

Контроль самостійної роботи. Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Завдання цього виду контролю спрямовані на:

- розвиток пізнавальних здібностей та творчої ініціативи студентів;
- виховання самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самоудосконалення та самореалізації;
- опанування студентами елементів методики наукових досліджень.

Оцінювання завдань самостійної роботи

Завдання, запропоновані студентам для самостійної роботи оцінюються за повнотою викладу і професійним підходом до розкриття теми і виставляються як додаткові бали в межах від 1 до 10 балів у залежності від складності того чи іншого завдання

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	9-10	Оцінюється робота студента, який в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко опрацьовує теоретичний матеріал вільно володіє термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. В повному об'ємі оволодів завданням змістового модуля.
4	6-8	Оцінюється робота студента, який достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, опрацьовує теоретичний матеріал, вволодіє термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. В повному об'ємі оволодів завданням змістового модуля.

3	3-5	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2	0-2	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово, без аргументації та обґрунтування викладає окремі питання, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

Відвідування є важливим компонентом курсу з огляду на складність дисципліни, студент не вповні володіє всім обсягом потрібної його контекстної інформації. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в заходах академії, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

За умови дистанційного навчання важлива присутність студента під час онлайн-зустрічей у Google-Meet та регулярне виконання завдань у Google- classroom.

Запізнення на фахові заняття є не припустимими. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання роботи студентів можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви у письмовій формі.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст тем програми Майстерність бек вокаліста МОДУЛЬ 1

ТЕМА 1 Історія виникнення бек-вокалу. Бек вокал, як поняття.

Бек-вокал (спів на задньому плані) — виконання співу, яке супроводжує головну вокальну партію. Виконують бек-вокалісти, головною задачею яких є акомпанування головному співаку.

В основному використовується на невеличких ділянках композиції (наприклад, приспів). Проте бек-вокал також може використовуватися не лише як підтримка основної лінії, а і як контраст. Найчастіше контрасти використовують виконавці гевіметалу та інших напрямків важкої музики. Він виражається в гроулінгу чи скримінгу.

Бек-вокаліст (backing vocalist, backup singer, background singer): це - співак, який

не виконує головну мелодичну лінію, але співає контрапунктичні лінії, утворюючи гармонічні співзвуччя стосовно головного вокаліста, співаючи акордові нашарування з іншими бек-вокалістами. Він здійснює функцію супроводу, проте процентне співвідношення бек-вокалу в піснях є різним.

ТЕМА 2 Важливість та значимість бек-вокальної групи у музичних творах.

Естрадна музика наразі є провідною сферою сучасної музичної культури. Найбільш популярний та поширений її вокально-інструментальний різновид. Бенд-лідери і вокалісти привертають увагу широкого загалу, стаючи кумирами молоді й зразком для наслідування наступним поколінням співаків. Проте діяльність інших учасників виступів естрадних виконавців нерідко залишається поза увагою публіки. Більшість композицій поп-співаків супроводжується співом бек-вокалістів, який надає пісні завершеного, цілісного, врівноваженого звучання. Проте діяльність бек-вокалістів, вимоги, пов'язані з їх виконавською практикою, що відрізняються від тих, які висловлюють солістам, досі не обґрунтовані. Виокремлення аспектів підготовки до професійної діяльності бек-вокалістів сприятиме усвідомленню аспектів підготовки співаків. У реп-музиці бек-вокалістів часто називають хайпменами (hype men).

ТЕМА 3 Професійні якості бек-вокаліста

Необхідні якості:

Комунікабельність. Активність.

Музичний слух. Вокальні дані.

Хореографічні здібності. Творчі здібності.

Артистизм.

Найважливіше в роботі бек-вокаліста:

Зрозуміти виконавську інтерпретацію соліста.

«Прийняти удар» на себе, тобто виконати з солістом пісню повністю - від початку до кінця.

Вміння допомогти в певний момент. Вміння прикрасити пісню.

Приділяти увагу не тільки голосу, але й пластиці, руху, хореографії.

ТЕМА 4 Комунікативні якості бек-вокаліста

- товариськість (вільне володіння мовою);
- доброзичливість (вміння показати добре ставлення);
- автентичність (вміння бути природним);
- відкритість (вміння щиро говорити);
- ініціативність (здатність встановлювати контакти);
- тактовність (рівень культури спілкування);
- гнучкість (можлива зміна тактики взаємодії в залежності від ситуації);
- безпосередність (прояв щирого інтересу).
- спілкування з аудиторією (організація певного обігу між характером музики та нагальними художньо-естетичними потребами аудиторії.)

- утворення синтезу творчості і культури.

МОДУЛЬ 2

ТЕМА 5 Тип бек-вокальних груп

- Гармонічний ансамбль.
- Поліфонічний ансамбль.
- Бек-вокальне виконавство передбачає художньо-виконавське завдання ансамблю (художнє виконання твору яке обов'язково охоплює роботу над такими видами ансамблю: метро-ритмічний, темповий, динамічний, тембровий, вокальний, дикційний).

ТЕМА 6 Майстерність бек-вокаліста

- Питання механізмів роботи голосового апарату і техніки звукоутворення
- Вміння будувати підголоски стосовно мелодійної лінії.
- Спів з опорою на слух.
- Вміння читати нотний текст із листа.
- Створення контрапункту до мелодичної лінії, акордове заповнення.
- Дихальна гімнастика О. М. Стрельнікової.
- Вокальні вміння поділяються: вокально-технічна (співацька постанова, співацьке дихання та звукоутворення); інтонаційно-слухова (чистота інтонування, ансамбль, стрій); засоби виразності (вимова та звукові особливості мови).

ТЕМА 7 Умови роботи бек-вокаліста

Відповідно до рішення аранжувальника, відтворювання розвинену гармонічну фактуру вокально. Побудова підголосків стосовно мелодійної лінії усно та письмовий варіант від автора пісні чи аранжувальника.

Вибір і застосування відповідних засобів виразності залежить від жанрового змісту, стилю і художнього образу твору:

- характер інтонування;
- фразування;
- співвідношення мелодії і гармонії;
- темпові відхилення, агогіка;
- зв'язок темпу і динаміки;
- артикуляція, акцентування музичної думки;
- динамічні відтінки;
- темброві забарвлення;
- мелізми

ТЕМА 8 Адаптація під соліста

Вміння підлаштовуватися під будь-який стильовий напрямок соліста. Перехід з однієї манери в іншу.

Тембральна гнучкість.

«Приховування» реєстрово-диференційованого забарвлення. Висотно-інтонаційна

співзвучність

Темпо-ритмічне та метро-ритмічне налаштування Динамічне підлатування

Агогічна гнучкість

МОДУЛЬ 3

ТЕМА 9 Репертуар та стиль виконання у бек-вокальних партіях

Стили і напрями естрадної музики, історія виникнення та специфіка взаємодії провідних жанрів. Популярна музика — зіркові імена. Українська популярна музика та її напрями. Види і напрями сучасної популярної музики: блюз, джаз, рок- і поп-музики. Видатні музиканти і співаки, репертуар.

Неприпустимі фактори роботи бек-вокальної групи:

Партії не повинні бути нерівноцінними за силою звучання та тембру; У колективній групі бек-вокалістів слід уникати диспропорції;

Не бажана присутність «хитних» та «тремолоючих голосів»

Не повинні брати участь співаки з різким «горловим», «плоським» або «стиснутим» звуком

Учасники не повинні мати мовні недоліки.

Необхідні моменти роботи бек-вокальної групи:

Співаки повинні мати гарні сольні голоси Голоси мають бути підібрані по тембру

Правильне розміщення співаків усередині кожної партії Кількісна та якісна рівновага партій по відношенню до соліста

Співаки повинні мати музичність, вміння слухати один одного та соліста.

ТЕМА 10 Технічне забезпечення бек-вокаліста. Робота з моніторами на сцені.

Мікрофон – це одна з найголовніших складових в процесі естрадного вокального виконавства в умовах сучасного сценічного простору. Мікрофон можна впевнено розглядати як з'єднувальну ланку між справжнім акустичним звуком голосу естрадного співака та поданням цього звуку аудиторії.

Мікрофон потрібно розцінювати лише як перетворювач звуку з акустичної форми в електричну. Він не зможе зробити голос кращим, а виконання – якіснішим. Навпаки, усі дефекти голосу лише поглиблюються під час співу в мікрофон у порівнянні з виконанням без нього.

ТЕМА 11 Робота звукорежисера з бек-вокалістами

Процес створення музичних записів

Формування за допомогою вибору мікрофонної техніки, процесорної обробки звука.

Багатотрекове зведення.

Формування звукового образу.

Моделювання звукорежисером реального або синтезованого художнього звукового простору.

розсташування мікрофонів, налаштування групи бек-вокалістів, музичних інструментів до виконання бажань артистів-солістів щодо найбільш рельєфного звучання голосу, групи бек-вокалу, музичних інструментів, виразного донесення найкращих можливостей виконавців, реалізації творчих задумів продюсерів.

Специфіка дизайну звуку під час роботи звукорежисера з бек-вокальною групою.

ТЕМА 12 Запис у студії

Характеристика сучасної студії звукозапису та її обладнання. Співпраця з артистом, звукорежисером та саунд-продюсером у студії.

З'ясування стилістичних уподобань та уявлень про ідеальне виконання. Обговорення творчих завдань запису.

Уточнення виробничих функцій та меж відповідальності. Відпрацювання стереотипів спільної роботи.

Попереднє визначення найсильніших та найслабших рис композицій, аранжуванні, виконавців та інтерпретацій.

Визначення оптимальної схеми запису Процес підготовки звукового обладнання. Розташуванню мікрофонів.

Запис вокалу.

Зведення композиціїМонтаж.

Створення музичного балансу.

МОДУЛЬ 4

ТЕМА 13 Типи вокальних вправ:

1. для тренінгу довготривалого дихання та онотонного звукоутворення, звукової подачі, звуковедення;
2. для тренінгу промовляння звуків, подолання дикційних труднощів;
3. для розвитку умінь співу з зімкнутими губами та високої вокальної позиції;
4. для напрацювання спроможності брати звук та охайно інтонувати ті чи інші інтервали для здолання скачків в мелодії;
5. інтонування на легато мажорних та мінорних тризвуків;
6. для розвинення динамічності голосу завдяки звукорядам низхідного та висхідного напрямків;
7. для збільшення вокального діапазону за допомогою співу арпеджіо;
8. вокалізи
9. співацька дикція.

ТЕМА 14 Сценічний образ

Природна виразність і граційна витонченість сценічних рухів; культура посилення трансляції інформації, яка емоційно насичена і чітка комунікативними та регулятивними сценічними рухами; вдале транслювання належної інформації без негативної дії сценічного хвилювання.

Виразність уявлення змістового та емоційного образу музичного твору та емоційне підлаштування під соліста; відчуття ендогенної свободи при сценічному уособленні уявного образу музичного твору в інформаційний потік.

ТЕМА 15 Сценічна майстерність

Регулятивні та комунікативні сценічні рухи.

Регулятивні сценічні рухи спрямовуються на коригування емоційно-

психологічного стану.

Комунікативні – керуються відображенням співака по відношенню до слухачів (оточуючих).

Ці два підвиди є віддзеркаленням змістового та емоційного образу музичного твору та виконавської майстерності соліста-вокаліста. Робота бек-вокаліста спрямована:

Єдність сценічного переродження образу.

Швидкоплинність «входження» в новостворені образи солістом;

Культура переродження у новий емоцій стан музичного твору відповідно до сольного виконавця.

Особливості сценічної майстерності бек-вокаліста мають відповідати художньому образу сольного виконавця та доповнювати його такими засобами:

Артистизм. Емоційність. Поетичність. Технічність. Передавання образу.

Панування над собою. Самоконтроль

ТЕМА 16 Мистецтво імпровізації бек-вокаліста

Імпровізаційність – має основоположне значення в джазовій музиці та роботі бек-вокаліста оскільки передбачає такий метод творчості, при якому музичний твір практично заново створюється в процесі вільного фантазування, експромту. Типи і засоби джазової імпровізації дуже різноманітні і обумовлені самим джазовим стилем, індивідуальним виконавським стилем і манерою виконання бек-вокаліста по відношенню до співу соліста. Істотним питанням для бек-вокаліста є співвідношення композиції та імпровізації, а саме: в якій мірі вплине привнесення особистісно-індивідуального в процесі імпровізації на

Виконання соліста, наскільки бек-вокалісту вдасться донести імпровізаційність виконавського мистецтва відповідно до супроводу солістові.

Респонсорна техніка – питально-відповідний принцип музичного формоутворення. Найпростішими формами реалізації цього принципу є антифон (поперемінне звучання соліста і супроводу або двох груп ансамблю), поліфонічне накладення, розподіл функцій усередині гармонії і мелодики і т.д.

Офф-біт – відхилення від суворої метричної пульсації, одне з найважливіших засобів створення метроритмічних конфліктів в імпровізації.

Лабільне інтонування («блюзові тони», шаут-ефекти, офф-пітч, дьоті-тони, граул-манера).

Бекграунд є важливим джазовим засобом виразності і служить для контрастного виділення або підкреслення різних сольних епізодів, створює динаміку виконуваного твору. Він обов'язково повинен бути витриманим в стилі імпровізації соліста

Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Всього	У тому числі				Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	Практ.	Індивід. роб.		Самос. робота	Лекції	семінари	Практичні	Індивід.
МОДУЛЬ 1											
ТЕМА 1 Історія виникнення бек-вокалу. Бек вокал, як поняття.	3			1		2	3				3
ТЕМА 2 Важливість та значимість бек-вокальної групи у музичних творах.	4			2		2	4			1	3
ТЕМА 3 Професійні якості бек-вокаліста	4			2		2	4				4
ТЕМА 4 Комунікативні якості бек-вокаліста	4			2		2	4			1	3
Практична робота. Робота з солістом.	15			9		6	15			3	12
Модульний контроль знань. Диференційований залік											
Всього модуль 1	30			16		14	30			5	25
МОДУЛЬ 2											
ТЕМА 5 Тип бек-вокальних груп	3			1		2	3				3
ТЕМА 6 Майстерність бек-вокаліста	4			2		2	4			1	3
ТЕМА 7 Умови роботи бек-вокаліста	4			2		2	4				4
ТЕМА 8 Адаптація під соліста	4			2		2	4			1	3
Практична робота. Робота бек-вокальної групи з солістом	15			9		6	15			3	12
Модульний контроль знань. Диференційований залік											
Всього модуль 2	30			16		14	30			5	25
МОДУЛЬ 3											
ТЕМА 9 Репертуар та стиль виконання у бек-вокальних партіях	3			1		2	3				3
ТЕМА 10 Технічне забезпечення бек-вокаліста. Робота з моніторами на сцені.	4			2		2	4			1	3
ТЕМА 11 Робота звукорежисера з бек-вокалістами	4			2		2	4				4
ТЕМА 12 Запис у студії	4			2		2	4				4
Практична робота. Робота з технічним забезпеченням	15			9		6	15			3	12
Модульний контроль знань. Диференційований залік											
Всього модуль 3	30			16		14	30			4	26
МОДУЛЬ 4											
ТЕМА 13 Типи вокальних вправ:	3			1		2	3				3

ТЕМА 14 Сценічний образ	4		2	2	4		1	3
ТЕМА 15 Сценічна майстерність	4		2	2	4			4
ТЕМА 16 Мистецтво імпровізації бек-вокаліста	4		2	2	4			4
Практична робота. Імпровізація бек-вокаліста	15		9	6	15		3	12
Модульний контроль знань. Диференційований залік								
Всього модуль 4	30		16	14	30		4	26
Разом	120		64	56	120		18	102

7.ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ

Теми аудиторної роботи	денна форма навчання	заочна форма навчання
ТЕМА 1 Історія виникнення бек-вокалу. Бек вокал, як поняття.	1	
ТЕМА 2 Важливість та значимість бек-вокальної групи у музичних творах.	2	1
ТЕМА 3 Професійні якості бек-вокаліста	2	
ТЕМА 4 Комунікативні якості бек-вокаліста	2	1
Практична робота. Робота з солістом.	9	3
ТЕМА 5 Тип бек-вокальних груп	1	
ТЕМА 6 Майстерність бек-вокаліста	2	1
ТЕМА 7 Умови роботи бек-вокаліста	2	
ТЕМА 8 Адаптація під соліста	2	1
Практична робота. Робота бек-вокальної групи з солістом	9	3
ТЕМА 9 Репертуар та стиль виконання у бек-вокальних партіях	1	
ТЕМА 10 Технічне забезпечення бек-вокаліста. Робота з моніторами на сцені.	2	1
ТЕМА 11 Робота звукорежисера з бек-вокалістами	2	
ТЕМА 12 Запис у студії	2	
Практична робота. Робота з технічним забезпеченням	9	3
ТЕМА 13 Типи вокальних вправ:	1	
ТЕМА 14 Сценічний образ	2	1
ТЕМА 15 Сценічна майстерність	2	
ТЕМА 16 Мистецтво імпровізації бек-вокаліста	2	
Практична робота. Імпровізація бек-вокаліста	9	3
Разом	64	18

8. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теми самостійної роботи	денна форма навчання	заочна форма навчання
ТЕМА 1 Історія виникнення бек-вокалу. Бек вокал, як поняття.	2	3
ТЕМА 2 Важливість та значимість бек-вокальної групи у музичних творах.	2	3
ТЕМА 3 Професійні якості бек-вокаліста	2	4

ТЕМА 4 Комунікативні якості бек-вокаліста	2	3
Практична робота. Робота з солістом.	6	12
ТЕМА 5 Тип бек-вокальних груп	2	3
ТЕМА 6 Майстерність бек-вокаліста	2	3
ТЕМА 7 Умови роботи бек-вокаліста	2	4
ТЕМА 8 Адаптація під соліста	2	3
ТЕМА 9 Репертуар та стиль виконання у бек-вокальних партіях	2	3
ТЕМА 10 Технічне забезпечення бек-вокаліста. Робота з моніторами на сцені.	2	3
ТЕМА 11 Робота звукорежисера з бек-вокалістами	2	4
ТЕМА 12 Запис у студії	2	4
Практична робота. Робота з технічним забезпеченням	6	12
ТЕМА 13 Типи вокальних вправ:	2	3
ТЕМА 14 Сценічний образ	2	3
ТЕМА 15 Сценічна майстерність	2	4
ТЕМА 16 Мистецтво імпровізації бек-вокаліста	2	4
Практична робота. Імпровізація бек-вокаліста	6	12
Разом	56	102

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «**Майстерність бек-вокаліста**» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення студентом нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності студента до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з дисципліни «**Майстерність бек-вокаліста**», пропонуються до використання наступні форми:

- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота з текстами пісень і записами;
- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, інтернет ресурсів, довідкової літератури;
- виконання творчих завдань та їх оформлення;
- складання словника;
- упорядкування інформації про діяльність бек-вокалістів;
- використання кейс-методів (ситуаційні завдання);
- підготовка інформацій;
- робота з пошуковими системами Інтернет

При організації самостійної роботи студента на засіданнях кафедри передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи.

Самостійна робота допоможе активізувати пізнавальну діяльність студентів денної форми навчання та надасть допомогу у вивченні даної дисципліни студентам заочної форми навчання.

Навички soft skills:

Навички самоорганізації. Презентаційні навички.

Здатність оволодівати сучасною інформацією. Демонструвати критичне мислення.

Участь в концертних програмах Академії.

Самовдосконалення в творчих концертних заходах, набуття практичних компетентностей музичного мистецтва.

Для вдосконалення підготовки та стимулювання студентів у професійній підготовці є практична робота з провідними виконавцями, працівниками кафедри «Музичне мистецтво естради»

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

До основних методів навчання відносять:

- вербальний метод (пояснення);
- науково-пошуковий
- проблемно-пошуковий;
- репродуктивно-варіативний;
- креативний, творчий;
- метод проєктної діяльності
- моделювання
- аналізу
- інтеграції

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

Студійні монітори «M-Audio BX8» динамічні мікрофони SHURE SM58 комп'ютер

Програмне забезпечення

Положення про організацію освітнього процесу Положення про академічну доброчесність

Положення про науково-дослідну та творчо-пошукову роботу здобувачів вищої освіти Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради "Академія мистецтв імені Павла Чубинського"

Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти Навчальний план

Освітня професійна програма

Силабус

Робоча навчальна програма.
Методичні вказівки та рекомендації
Наукова, навчальна та методична література
Нотний матеріал для проведення практичних занять
Наочність

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Баско О. А. Техніка джазової вокальної імпровізації в процесі підготовки естрадних співаків. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. 91 с.
2. Вавшко І. Рок-балада в українській музиці. Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. 2019. Вип. 124. С. 115–124.
3. Верещака В. Стилi та напрями естрадної музики // Культура України. / Харківська держ. акад. культури. Харків, 2011. Вип. 33. С. 260–268.
4. Войченко О. М. Специфіка діяльності бек-вокаліста в контексті сучасної естрадної музики / О. М. Войченко, А. А. Хлопотова, В. В. Юрчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. - 2018. - № 1. - С. 57-62.
5. Гавацко Е. П. Формування вокальних навичок у вихованців студії естрадного співу: наук.-метод. посіб. Ужгород : Закарпатський ін-т післяд. вищої освіти, 2017. 65 с. 9.
6. Грицьків О. А. Функціональні особливості використання сучасних вокальних технік у джазовому виконавстві. Мистецькі пошуки: зб. наук. праць. Вип. 2 (9). Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. С. 18–22.
7. Кацалап О. В. Специфіка формування вокально-технічних навичок естрадних співаків. Естрадне та джазове мистецтво в контексті сучасної освіти : матеріали I Всеукр. наук.-творчої конф., 21 лют. 2013 р. Київ, 2013. С. 73–75.
8. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста / І. С. Колодуб. – К.: «Музична Україна», 2009. –55 с.
9. Красовська І. В. Сучасні вокальні прийоми на уроках естрадного співу в мистецькій школі. Мистецька освіта майбутнього: методичні аспекти: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 29 квіт. 2020 р. / за заг. ред. М. М. Бриль. Київ : ДНМЦЗКМО, 2020. С. 96–99.
10. Овсянніков В. Поп-рок як репрезентативний напрям сучасної української музичної культури : монографія. Київ : НАКККіМ, 2020. 160 с. 23 31.
11. Овсяннікова Н. Ю. Формування музично-виконавської культури майбутнього співака засобами джазової музики. Естрадне та джазове мистецтво в контексті сучасної освіти: матеріали I Всеукр. наук.-творч. конф., 21 лют. 2013 р. Київ, 2013. С. 89–92.
12. Г. Є. Стасько, О. Д. Шуляр, М. Ю. Сливоцький, М. П. Стефанюк, О. Р. Молодій, М. В. Попелюк, І. І. Жеребецька. Голос людини та вокальна робота з ним / Автор. колектив кафедри співу Інституту мистецтв // Монографія. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 336 с
13. Популярна музика : енцикл. словник / автор-уклад. В. М. Откидач. Харків : Видавництво «Лідер», 2018. 896 с.

- 14.Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків, 2016. 18 с.
- 15.Уроки вокалу : навч. відеододаток до журналу / викл. Ю. Драбчук (за америк. методиками). Вип. 9. № 3. Київ : Менеджмент-XX, 2011. 16 с.
- 16.Фісун М. М. Методи дослідження стильового напрямку соул. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : мат-ли міжнар. наук. конф., 22–23 листопада 2018 р. Харків : Харківська держ. акад. культури, 2018. С. 305–307.
- 17.Фурдичко А. Поп-фольк як явище культурних етно-адаптаційних процесів сучасного музичного мистецтва України // Народознавчі зошити. 2017. № 5 (137). С. 1198–1207
- 18.Шевченко Н. С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ — початку ХХ століть : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса. 2015. 16 с
- 19.Шевченко О. Г. Українська популярна музика: витоки та проблематика (1920–1990) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 Теорія та історія культури / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2010. 20 с.
- 20.Яркіна І. Ю. Вокально-інструментальний ансамбль у стилі funk : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво Харківський нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2016. 19 с.
- 21.Adding and Manipulating Backing Vocals. [Electronic resource]. - Access mode <https://subaqueousmusic.com/adding-and-manipulating-backing-vocals/>.
- 22.Braathen E. S. Metaphor as a Communication Strategy within a Pop Music Recording Setting. Dissertation for the Degree of Philosophiae Doctor (PhD) at Faculty of Fine Arts. - Oslo: University of Agder, 2012. - 202 p.
- 23.Ewer G. Guiding Principles for Writing Good Backing Vocals. [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.secretsofsongwriting.com/2013/03/07/guiding-principles-for-writing- good- backing-vocals/>.
- 24.Gracyk T. The Aesthetics of Popular Music. [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.iep.utm.edu/music-po/>.
- 25.Jones E. “I do it for the love”: Pop music and aspirational labour / Ellis Jones. - University of Leeds, 2017. - 12 p.
- 26.Knesebeck A. Realtime system for backing vocal harmonization / Adrian von dem Knesebeck, Sebastian Kraft and Udo Zolzer // Proc. of the 14th International Conference on Digital Audio Effects (DAFx-11), Paris, France, September 19-23, 2011. - Hamburg, 2011. - pp. 301-306.
- 27.Lashua B. D. Producing Music, Producing Myth? Creativity in Recording Studios / Brett D. Lashua, Paul Thompson // Journal of the International Association for the Study of Popular Music. - Vol. 6, no. 2 (2016). - pp. 70-90.